

פרשת וארא

גליון 244 | א' בשבט ה'תשע"ג

(שנה שביעית)

כניסת שבת 16:35

יציאת שבת 17:36

לעתיד לבוא תהיינה שתי גאולות. אחת להוציא את ישראל מן הגלות, והשנייה להוציא את הגלות מישראל. והאחרונה קשה מהראשונה.

שפת אמת

מלא טוב!

למר אלי קליין, להולדת הנינה
לר' איתי זפריני, להולדת הבן

העלון מוקדש לרפואת

רחל חיה בת לאה תחי'

העלון יוצא לאור ע"י

ישיבת כרם ביבנה

www.KBY.org.il

לתגובות ולהארות:

eshckolot@gmail.com

מערכת אשכולות

אלמוג כהן ותמיר רוצ'ס

אשכולות

כִּתְּלוֹן הַלְבוּשׁ לֹא תֵלְמִידֵי יִשְׁבֵּת כִּרְמֵי בִּיבְנָה

לעילוי נשמת מרן ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדוויכט בן הרה"ח רבי ישראל אלעזר זצ"ל

הכרת הטוב

ר' אהוד שלמה פיקסלר

בשמות רבה (ט, י) מובא המדרש המפורסם מדוע לא היכה משה בג' המכות הראשונות: 'ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן, א"ר תנחום למה לא לקו המים ע"י משה א"ל הקדוש ברוך הוא המים ששמרוך כשהושלכת ליאור אינו דין שילקו על ידך, חייך לא ילקו אלא ע"י אהרן' (וכן כתוב לגבי מכת צפרדעים). ולגבי כינים כתוב (שמות רבה י, ז): 'ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ א"ר תנחום א"ל הקדוש ברוך הוא למשה עפר שהגין עליך כשהרגת את המצרי אינו דין שילקה על ידך לפיכך לקו ג' מכות אלו על ידי אהרן.'

ויש להקשות:

- א. בשלמא העפר הועיל למשה להטמין בו את המצרי, אך המים, לא הם הגנו עליו, אלא הסוף כמו שכתוב: "וַתֵּשֶׁם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתֵּשֶׁם בְּסוּף עַל שַׁפַּת הַיָּאֵר". ואדבא המים היו ה'דרך' של המצרים להרוג את הבנים הנולדים: "כָּל הַבֶּן הַיֶּלֶד הַיָּאֵרָה תִּשְׁלַיְכֶהוּ!"
- ב. מה הכפיות טובה בלהכות את היאור, או את העפר, הרי הם דוממים ולא כואב להם, ומי שלוקה באמת, אלו המצרים? (וכך יש לשאול על הגמ' בב"ק (צב): 'בור ששתית ממנו אל תזרוק בו אבן')
- ג. ואפילו אם נאמר שע"י שמכה בהם, זה רעה עבורם, זה נכון דווקא אם האדם עושה זאת בעצמו, אך כאן ה' מצווה לעשות כן, ועוד שהרי זה מעשה חיובי של נקמה/עונש במצרים מידה כנגד מידה?

לגבי השאלה השלישית, יש לענות ע"פ הגמ' ביבמות (סג). המספרת שאשתו של רב ציערה אותו שהייתה מכינה לו אוכל הפוך מבקשתו, וכשהתחיל חייא בנו להפוך בקשתו ע"מ שתכין לרב את מה שרוצה, אמר לו רב שלא יעשה כן, שנאמר: למדו לשונם דבר שקר העוה וגו'. והעולה מכך שאדם העושה פעולה, היא משפיעה עליו אף כאשר לא מתכוון לדבר הרע שבה, אלא לדבר טוב. ולכן הקב"ה אמר למשה שאהרן יכה ולא הוא, כיוון שזה מעשה של כפיות טובה, אע"פ שאילו עשאה משה לא הייתה כוונתו להיות כפוי טובה אלא לעשות דבר ה'. לפ"ז גם מתורצת השאלה השנייה, שאף שבאמת המים והעפר הם דוממים ואין מרגישים כאב, הרי שהאדם עשה פעולה של כפיות טובה, וזה משפיע עליו להקנות לו מידה רעה של כפיות טובה.

את השאלה הראשונה אפשר לתרץ בפשטות, שבאמת מה שהציל את משה זה המים, שהרי המצרים היו מחפשים בכל מקום תינוקות יהודיים, על כן חשבה יוכבד שהמקום שודאי לא יחפשו בו זה היאור עצמו, כלומר דווקא משום שמה היה במים - ניצל. ולכן, היתה זו כפיות טובה להכותו.

ניתן גם לתרץ, ע"פ המשנה בברכות (נד). 'הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל, אומר: ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה'. רואים מהמשנה שכשמגיע למקום הנס, מברך אף שלמיקום של הנס לא הייתה חשיבות וחלק המעשה הנס. וא"כ גם משה כשהיה מגיע ליאור ודאי שהיה 'מחוייב' (לפחות מבחינה מוסרית) לברך 'ברוך שעשה לי נס במקום זה', וא"כ, היאור מזכיר ומסמל את הצלתו, ואם היה מכה את היאור, היה זה מקנה לו מידה מסויימת של כפיות טובה.

ונסיים בסיפור על הרי"ף המובא בשטמ"ק לב"ק (צב): "ז"ל: וספר רבנו ז"ל על רבו הרי"ף ז"ל שאירע לו ענין זה (המובא להלן) עם איש אחד ולא רצה לדון אותו כלל כדי שלא ידון אותו במה שיבא לו היזק ממנו ונמנע זה מניעה גמורה. וזה: שהוא ז"ל חלה ונכנס אצל אדם אחר במרחץ שהיה לו בביתו, ונתהנה מהמרחץ הנזכר. אחר כך זימן אותו שישב אצלו עד שיבריא וכיבד אותו הרבה ועשה עמו טובה והבריא. ובהמשך הזמן על האיש ההוא, מטה ידו וירד מנכסיו, ונשבר בערבונו וזולתם ונתחייב לתת ממון לבעלי חובות, וירד עד שהוצרך למכור המרחץ הנזכר ולשום אותו לבעלי חובותיו. ואמר רבנו יצחק ז"ל, לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במכר ולא בשומא ולא בשום דבר המתיוחד בו לפי שנתהייתי ממנו. ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה, כל שכן וק"ו בני אדם המרגישים בהיזק ובתועלת שיהיה זה שנוי לעשותו, והעושה יוצא משורת המוסר ודרך ארץ. ואמר, ואפשר לפרש כמה שאמרו לא לידון איניש לא למאן דרחים ליה ולא למאן דסני ליה, שיהיה סבת מניעתם ז"ל לדון למאן דרחים לשתי סיבות: האחד שלא יטה לזכותו, והשנית שאם אפשר שיציל את נפשו וידון אותו כפי שורת הדין, היה בזה משלם רעה תחת טובה. ואם היה זה במי שקבל הנאה מבשר ודם, כל שכן וק"ו בא-לוה יתברך שממנו נשפע הטוב הגמור שראוי להודות לו הודאה גמורה, ולא יעשה מה שיקניטנו ולא מה שהוא שנוי לו.

ועבדיך ידעתי וגו' ואולם בעבור זאת העמדתך, כדי להודיע לבאי העולם שבזמן שמונע הקב"ה התשובה לחוטא אינו יכול לשוב אלא ימות ברשעו שעשה בתחילה ברצונו" (רמב"ם שם פרק ו)

ולמדנו מדבריו שפעמים האדם מאבד לעצמו את האפשרות להשתמש בחסד שעשה איתנו ה' לשוב מן החטא. רק לאחר שכבר בחר בעצמו את הדרך הזו והמשיך להחזיק בה קרה הדבר עד כדי כך שאינו יכול לשוב. לכל אדם ניתנה היכולת לשמור ולגדל את המציאות של בצלמו וכדמותו שטבע בו הקב"ה ביצירתו. אך, כאשר פוגם הוא בשימוש קלוקל ביכולת זו הוא מאבד את יכולת הבחירה. מצב זה יכול להגיע אל האדם אם נוטה הוא מדרך האמת כמבואר שם בדברי הרמב"ם "אל ימנעוני חטאי דרך אמת וכו'" החשש שמצינו אצל גדול הגדולים שפעמים אולי את דרגתם מספקת נובע מתוך חיפוש מתמיד שלא לנטות מדרך האמת ואין כמו הבנת וידיעת הדרך שיכולים לגרום לאדם לברר ולבחור את דרך האמת.

"כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר" (קידושין מ"א). אפילו החוטא הגדול ביותר חש את הבירור שנראה בעיני עצמו כצדיק אשר לא עול בכפו וכל זאת מכיון שנעשית לו כהיתר. החטא עצמו מוליד את העיוורון ומסמא את עיני הדעת עד כדי שינוי המעשים. מעשיו משנים את דעתו וכן להיפך.

כמו שביאר בספר החינוך מצוה טז:

"דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו. ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהוא עושה בהם, אם טוב ואם רע, ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות. ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם אולי יעסק תמיד בדברים של דופי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באומנות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותו אומנות, ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור, כי ידוע הדבר ואמת שכל אדם נפעל כפי פעולותיו".

הוסיף הרמב"ם (דעות פ"א ה"ז):

"וכיצד ירגיל אדם עצמו בדעות אלו עד שיקבעו בו, יעשה וישנה וישלש במעשים שעושה על פי הדעות האמצעיות ויחזור בהם תמיד עד שיהיו מעשיהם קלים עליו ולא יהיה בהם טורח עליו ויקבעו הדעות בנפשו".

"יעשנה וישנה וישלש ויקבעו דעתו בנפשו" אך מוכן ומזומן הוא לדרכי התשובה כאשר שב מדרך זו. ומתוך כך אנו מבינים מדוע קבעו לנו חז"ל את ברכת הדעת בתחילת כל הברכות כולם שהרי היא זו שמנחה את האדם היאך יבחר בדרך אמת.

"כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך בעבור תדע כי אין כמני בכל הארץ: כי עתה שלחתי את ידי ואך אותך ואת עמך בדבר ותפחד מן הארץ: ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור הראתך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ: (שמות פרק ט-ז).

התפקיד המרכזי של מכות מצרים כפי שנראה מפשט הפסוקים הוא ללמד את יסודות האמונה בקב"ה, כמו שנאמר "כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' וכו'", או "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ". ומתוך רכישת האמונה ילמד הלקח לחיות על פי ציווי ה' אך פרעה אינו פועל באופן זה אלא עדיין מסרב לשלח את ישראל, וכבר מתחילת הדרך הקב"ה הודיע למשה שכן יהיה.

"אתה תדבר את כל אשר אצנך ואהרן אחיך ידבר אל פרעה ושלח את בני ישראל מארצו: ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותי ואת מופתי בארץ מצרים: ולא ישמע אלכם פרעה ונתתי את ידי במצרים והוצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדלים" (שמות פרק ט ב-ד)

כאשר הקב"ה מטיל על משה את שליחותו יודע משה שפרעה יסרב על אף ראייתו את כל האותות והמופתיים. וכל המהלך הזה אינו בר הבנה היאך מחד הקב"ה מלמד אמונה ומאידך מקשה את הלב עד כדי "אשר התעללתי במצרים" התעללות ותעלול מצינו כאן ומהו ביאור מהלך זה ומה הוא מלמדנו?

כבר ביאר בזאת הרמב"ם:

"רשות לכל אדם נתונה אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו." (רמב"ם פ"א מתשובה ה"א)

והוסיף:

"ואפשר שיחטא אדם חטא גדול או חטאים רבים עד שיתן הדין לפני דין האמת שיהא הפירעון מזה החוטא על חטאים אלו שעשה ברצונו ומדעתו שמונעין ממנו התשובה ואין מניחין לו רשות לשוב מרשעו כדי שימות ויאבד בחטאו שיעשה, הוא שהקב"ה אמר על ידי ישעיהו השמן לב העם הזה וגו', וכן הוא אומר והיה מלעיבים במלאכי הא-להים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד לאין מרפא, כלומר חטאו ברצונם והרבו לפשוע עד שנתחייבו למנוע מהן התשובה שהיא המרפא, לפיכך כתוב בתורה ואני אחזק את לב פרעה, לפי שחטא מעצמו תחלה והרע לישראל הגרים בארצו שנאמר הבה נתחכמה לו, נתן הדין למנוע התשובה ממנו עד שנפרע ממנו, לפיכך חזק הקב"ה את לבו, ולמה היה שולח לו ביד משה ואומר שלח ועשה תשובה וכבר אמר לו הקב"ה אין אתה משלח שנאמר ואתה

שאלות לחידודא (על המסכת)

בין הדפים ב. – מח: (פרקים א'-ד')

א. היכן מצינו במס' גיטין שלוש שמות של בעלי חיים ברצף, בזה אחר זה [בבע"ח האחרון, המילה בגמ' היא במובן אחר לגמרי].

ב. מצא לפחות 10 בעלי חיים במס' גיטין. **בנוסף**: מצא שני בע"ח נוספים ברש"י.

פרסראות אגרא

בין-השמשות

הרב בן-ציון אלגזי שליט"א

בלא אלה פלאות

קיי"ל (שבת לד ע"ב), שבין-השמשות הוא ספק יום וספק לילה. ויש להבין, מדוע לא נעמיד את בין השמשות על חזקתו

הראשונה (חזקה דמעיקרא) - חזקת יום - ונפסוק שהוא יום גמור?!

כנחלה טובה שהם יקבלו "ארץ זבת חלב ודבש". ואילו בפרשתנו מוזכרת כירושת ארץ האבות "והבאתי אתכם... לתת אותה לאברהם... לכם מורשה". והמסר ברור שבנ"י מקבלים לא סתם נחלה טובה אלא את ארצם של אבותינו כממשיכי דרכם וזוהי התכלית של עזיבת ממצרים לארץ ישראל!

ומעתה יתברר לנו מדוע בנ"י שמעו למשה בפרשת שמות ואילו כאן לא שמעו. בפרשת שמות הבשורה הייתה על גאולתם הקרבה ללא כל התחייבות או צורך בעשייה ולכן שמעו למשה ואילו בבשורה השנייה נדרש מבנ"י לעשות שינוי מהותי שהוא להיטהר מטומאת מצרים. לכן כאן דווקא "הקוצר רוח" שהיה להם מנעה מהם לשמוע למשה וכמובן העבודה זרה שעבדו שוודאי קשה היה להם לפרוש ממנה.

ומכאן יתברר דברי חז"ל בילקוט שמעוני, מפני שבנ"י עבדו בפרך והיו שקועים כל כך בעבודתם לא יכלו להעמיק ולהתבונן בדברי משה שאמר להם לסור מעבודה זרה! נמצא שלא רק דברי חז"ל לא סותרים את הפסוק אלא מבארים אותו! ולחיצוק דבריהם תרגומו של אונקלוס על המילה "שמיעה" קבלת דברים!

אם כן, נמצא שבנ"י מעולם לא פקפקו בנבואת משה אלא לא מצאו כוחות נפש מספיק בשביל לפרוש מהעבודה זרה, למרות שהאמינו שהדברים לטובתם בלבד!

ומכאן אפשר ללמוד יסוד גדול לחיים האישיים שלנו, כדי שאדם יוכל להשתנות ולסור ומדרכיו ומהרגליו הרעים לא די בידיעת השכל אלא צריך לרומם את הלב שכן כל השינוי מגיע מרצונו של האדם שיאמין בכל ליבו שדרכו רעה וצריך לסור ממנה! וידועים דברי הרמח"ל:

"כי בהיות האדם טרוד בענייני עולמו, הנה מחשבותיו אסורות בזיקי המשא אשר עליהם, ואי אפשר להם לתת לב אל המעשה."

בכל דור ודור יש לנו "קוצר רוח ועובדה קשה" אנחנו צריכים לשים לב שאנחנו לא משתעבדים אליהם ובכך יהיה לנו קשה להתרומם. בעזרת ה' שכל אחד ואחד מאיתנו יזכה למצוא את כוחות נפש להתרומם ולסור ממעשיו הרעים ולהתקרב לאבינו שבשמיים! אמן!

בתחילת פרשתנו מוזכרים דברי משה אל בני ישראל על בשורת גאולתם ממצרים לארץ ישראל אך, בני ישראל לא שומעים למשה כנזכר בפסוק "ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה". דברים אלו מאוד תמוהים שהרי בפרשת שמות כאשר משה ואהרן אמרו לבני ישראל על בשורת הגאולה ממצרים לארץ ישראל תגובתם הייתה הפוכה ועוד שהם הוסיפו להודות ככתוב "ויאמן העם וישמעו...ויקדו וישתחו" אמנם לכאורה התשובה כתובה במפורש, בני ישראל לא שמעו "מקוצר רוח ומעבודה קשה". אך עם זאת הרי גם בפעם הראשונה בנ"י עבדו בפרך והקשיבו ומה ישתנה שבפרשתנו לא הקשיבו? היה מקום לומר שבנ"י לא הקשיבו, כיוון שבפעם השנייה משה אמר להם את דברים לאחר שהוכבדה עליהם העבודה, אולם ההיגיון אומר וגם חז"ל הזכירו שדווקא הכבדת העבודה על האדם היא תגרום לו לרצות לשמוע יותר על גאולתו ולחפוף בה! בילקוט שמעוני מובאת תשובה לשאלתנו. אומרים חז"ל מכיוון שבנ"י לא רצו לעזוב את העבודה זרה הם לא שמעו למשה בפעם השנייה, דברים אלו מאוד קשים שהרי גם בפעם הראשונה בנ"י עבדו עבודה זרה. ועוד שמוזכר במפורש בפסוק הסיבה לאי שמיעתם "מקוצר רוח ומעבודה קשה"?

התשובה לכל קושיות אלו מתחילה בפירושו של תרגום אונקלוס על משמעות המילה שמיעה בפסוקים הסותרים. בפעם הראשונה בפרשת שמות המילה שמיעה מתורגמת כך "ושמעו ארי דכיר ה" ואילו בפרשתנו "ולא קיבלו מן משה". כלומר שבפרשת שמות מתפרשת שמיעה כשמיעה סתם ואילו בפרשתנו מתפרשת כקבלת דברים והשבת אל הלב! ונראה שיסוד החילוק הוא נובע מהשינוי המהותי בין שני הנבואות שאומר משה לבנ"י. בפרשת שמות הנבואה היא יותר כללית כלומר משה רבינו הזכיר שבנ"י יגאלו מעבודתם לארץ ישראל אך לא הזכיר מתי ומה יצטרכו לעשות כדי לזכות בגאולתם. מאידך בנבואה בפרשתנו משה כבר אומר להם מהי תכלית הנבואה שהיא לא רק יציאה לחירות אלא הפיכתם מעובדי עבודה זרה לעובדי ה' ועם ה', ולהשיג השגות גבוהות בידיעת ה' תחת כנפי השכינה כמוזכר "ולקחתי אתכם לי לעם וכו'". חילוק נוסף בין המקרים הוא לגבי הזכרת הארץ. בפרשת שמות ארץ ישראל מוזכרת

אמונה

הרב משה סתיו שליט"א

נקודה לחשיבה

ולא נתנו לב להתבונן. ובתחילת שליחותו של משה נדרש לומר את שליחותו לבני ישראל, והם נצטוו להאמין; והיות ולא האמינו בשלמותו, ולא באו אל פרעה, לא זכו להנהיג את ישראל, בין במעמד הר סיני שלא יכלו להתקרב, והן אח"כ כשמתו בתבערה והוחלפו בשוטרי בני ישראל.

כך גם לעתיד לבוא, חז"ל דורשים על הפסוק בשיר השירים (ד, ה) "תשורי מראש אמונה"; את מוצא, שאין הגלויות מתכנסות אלא בשביל אמונה" וכמו שפרש רש"י על הפסוק "בקבצי את נדחך, תסתכלי ותתבונני מה שבר פעולתך, מראשית האמונה שהאמנת בי: 'לכתך אחרי במדבר', ומסעותיך וחניותיך על פי". אם כך האמונה שהאמינו ישראל בה' ובטחו בו בהוציאו אותם ממצרים, היא שבזכותה זכו גם לגאולה האחרונה. אמונה זו הנה התנהגות של אברהם שהאמין בהבטחותיו של הקב"ה אע"פ שלא קיימם ולא הרבה אחר מידותיו (רש"י בתחילת וזר).
כפי המידה שבני ישראל האמינו, כך התבטאה בהם הגאולה; ובכל מקום שהיה חסרון אמונה, גם תהליכי הגאולה וההנהגה האלווקית נעשים בקושי ובחוסר שלימות.

בהנהגתם של האיש והאישה מבית לוי, באה לידי ביטוי האמונה: אם תוך כדי הגזירה הנוראה של השלכת הילדים ליאור, הם מאמינים בעתיד וממשיכים להעמיד ילדים, שהילד יהיה הגואל; גם כשאביה - גדול הדור! - טופח על ראשה: "בתי, איה נבואתך?", עדיין היא מאמינה ומצפה. הרי שפעולות אלו שנבעו מאמונה, הן היו הפעולות שבסופו של דבר הוציאו את הגאולה לפועל, ומהווים רמז לגאולה העתידה (כמבואר ברמב"ן גלות מצרים המתוארת בתורה רומזת לגאולה העתידה).
ולכן, כל עוד הגאולה הייתה אמורה להיות ע"י ביטוי אמונה של הכלל כולו, אין חשיבות למשפחת הגואל, אלא להנהגה שממנה נוצר: האמונה של ההורים, הצפייה של האחות (שמסמלת את השכינה), והנס הפילאי של בת פרעה שמקבלת את משה להיות מושיע. אבל כאשר בני ישראל לא האמינו כראוי ולא שמעו אל משה, נמסרה הנהגת הגאולה והוצאתה לפועל למשה ואהרן, ורק מאז יש חשיבות באישיותם ומשפחתם - ושם מפרשת התורה עניין זה.

בתהליך יציאת מצרים, בו משה ממלא את התפקיד של הגואל כשליח ה', ישנה חשיבות לתיאור הדרך בה גדל של משה, מה שמסביר כיצד הוא, ודווקא הוא, היה זה שנבחר להיות גואל ישראל - ונותן התורה (בלי הפרדה בין שני התפקידים: כך מציון אצל יהושע תלמידו, שכבש את הארץ והיה המלמד תורה לכל ישראל).

תיאור חייו של משה אמנם מתואר בפרשת שמות, אבל נקודה מרכזית אחת נדחתה לפרשת וארא: מי היו הוריו של משה. רק בייחוסם של משה ואהרן למשפחה ולשבט מופיע הפרט הזה. והשאלה, ממה נפשך - אם חשוב לדעת את ייחוסם, מדוע לא נכתב מיד; ואם אין לזה משמעות בתהליך בחירתו להנהגת הכלל, מדוע לא סמכה התורה על ייחוסם המתואר בספר במדבר?

בתיאור תהליך לידתו של משה יש שני סיפורים, שבמבט ראשון נראים פשוטים, וחז"ל הוציאו אותם מפשוטם. "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי" - סיפור נישואים פשוט; אמנם חז"ל דרשו, שמאחורי זה סיפור של גילוי אמונה בנצחיותו של עם ישראל על-אף הגזירה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו". גם בסיפור על אחות משה הנצבת על היאור "לדעה מה יעשה לו", חז"ל רואים בזה מעבר לדאגה או סקרנות, אלא ביטוי של מסירות מחד גיסא, ואמונה בנבואה מאידך; עד כדי כך שחז"ל השוו את עמידתה לעמידת השכינה.

מה מיוחד בהתנהגות של האיש מבית לוי והאישה מבית לוי, ובמעשיה של האחות - האמונה.

יציאת מצרים וכל הניסים הנלווים אליה, הינם יסודה של האמונה הישראלית לדורות, שהיא הבסיס למציאות ישראל בעולם; אולם התכונה שנדרשה בבני ישראל להיות ראויים לכך, היא האמונה.

תנאי זה קשור בגלות ובגאולה, החל מאברהם, שחסרון באמונתו יצר את גלות מצרים, ועד בני ישראל שלא שמעו אל משה ולכן היה חסרון בגאולתם - כביאור הספורנו, ש"לא שמעו" בעניין שיבטחו בישועת האל יתברך ויחשבה להם צדקה, קעניין באברהם; לכן לא נתקיים בהם 'ונתתי אתה לכם' אבל נתנה לבניהם. 'מקוצר רוח', כי לא נאמנה את אל רוחם